

Folk, der handle i Statens Navn. Det er Staten, der i sidste Instantis er forpligtet til at sørge for, at det Nødtørftige er tilvejebragt, og saa maa Staten ogsaa have Udgang til igjennem sine egne Organer at efterse, om det sker, og at fremtvinge, at det sker; men jeg tror ikke, det er nogen meget heldig eller tilfredsstillende Form, hvori Lovudkastet har opstillet denne Kontrol, der væsentlig udbyrdes ved den hvert Aar foretagne Inspektion af Amtmanden — ganske vist vil der jo ogsaa udfomne en aarlig Beretning, men den skal jeg ikke tale videre om; det synes mig, at det er sandt, hvad der er sagt, at den let kan blive til en Banesag, der ingen ret Betydning faar; men hvad Amtmandens Inspektion angaar, da skal jeg gjøre opmærksom paa, at den jo blot angaar Anstalterne, og Lovudkastet har dog ikke absolut sagt, at hele Fattigvæsenet skal henlægges til Anstalterne; der bliver altsaa Noget udenfor. Men jeg antager heller ikke, at Amtmanden paa sin aarlige Omreise kan tilbørlig røgte dette Hverv. Vi stille mangfoldige Fordringer til vore Amtmænd, og det i meget forskellige Retninger; og jeg er bange for, at vi stille saa mange Fordringer, at vi tilsidst maa slaa af; thi Amtmanden kan gjøre Meget og virkelig gribe ind i Meget, men Amtmanden kan ogsaa reducere sit Embede til en Form, hvor Alt gaar og expederes skematisk. Jeg tror ikke, det kan forudsættes, at Amtmanden egentlig har den fornødne Evne til personlig at tage dette Anliggende i sin Daand, og at han virkelig vilde kunne overkomme at efterse enhver Anstalt tilbørlig, naar man tænker sig, hvad jeg synes Lovudkastet forudsætter, een Anstalt i hver Kommune. Det er disse praktiske Hensyn, som stræmme mig tilbage fra Lovudkastets System, som jo i det Hele taget medfører en temmelig stor Forandring i det Bestaaende.

Udvalgets System holder sig meget mere til det Bestaaende, men man kommer derfor efter det ikke til den faste Kontrol og den Disciplin, som jeg har anerkjendt for det Gode ved Lovudkastets System og som Noget, der i og for sig er efterstræbelsesværdigt; det forekommer endog mig, at Udvalget i sine Endringsforslag i det Hele taget er meget tilbage fra enhver Regel for Ensartethed i Forsørgelsen, og fra enhver Regel, der virkelig kan lægges til Grund for en Kontrol. Ligesom man ved Revisionen og Decisionen af et Regnskab maa have et Udgangspunkt, en Bevilling, saaledes maa man ogsaa for at kunne føre en Kontrol have Bestemmelser for, hvad der ydes, men det siges jo ikke her, hvad det er, der skal ydes. Dette fremtræder paa flere Punkter; men jeg skal dvæle ved to, det ene er selve Forplejningen. Udvalget vil have, at det skal være overladt til Kommunen at vælge, hvad de ville: Anstalt eller Iffe-Anstalt, Fattigforsørgelse udenfor eller i Anstalterne, og hvilken Begrænsning, der skal være mellem begge disse Forsørgelsesmaader.

Der kan altsaa fremkomme en stor Forskjellighed i Behandlingen af de Fattige, som, efter hvad jeg alt har paaapeget, medfører en Forskjellighed i Strengthed, og en Forskjellighed i Ligt. Udvalget gaar dernæst ud fra, at der skal finde en Prøvelse og en Billigelse Sted af de Anstalter, som herefter oprettes til Fattigpleie og Fattigforsørgelse; men Udvalget erklærer ved et Pennestrøg alle hidtil bestaaende Anstalter for tilfredsstillende, og det udsletter enhver Forskrift om Undersøgelse med Hensyn til de hidtil bestaaende Fattiganstalter. Dette tror jeg ikke er rigtigt. Jeg har naturligvis ikke nogen særlig Erfaring i den Retning; men jeg har ikke blot holdt mig til de Skildringer, som ansete Læger og Andre have givet af, hvorledes de have sundet Fattighusene og Forplejningen af de Fattige i deres Distrikt, — jeg har talt personlig med alvorlige Læger derom —, men jeg holder mig ogsaa til en anden kilde, som jeg tror har nogen Betydning. Jeg har læst ikke saa faa Kriminalfager, som have handlet om Overfald, Mishandling og Mord, der ere begaaede i Fattiganstalterne, og de have givet mig den sikke Forvisning, at der er ikke saa Anstalter her i Landet, hvor de Fattige puttes sammen i stort Spineer, uden Tilfyn og Bevogtning, og leve der i den største Uorden. Jeg tror derfor, det er aldeles nødvendigt, naar man vil ordne Fattigvæsenet fra Nyt af, at der gives Besøielse til at prøve de hidtil bestaaende Fattighuse eller Fattigaarde, hvad de hedde, og at skønne, om de ere svarende til Formaalet. Jeg siger ikke, at der skal stilles store Fordringer; gaar man ud fra, at disse Anstalter skulle være for en enkelt Kommune, maa man sætte Fordringerne temmelig lavt; men det kan da ogsaa være, at man ved en gjennemført Undersøgelse kommer til den Erkjendelse, at det aldeles ikke gaar an at holde sig til den lille Kommunes Grændse, idet den enkelte lille Kommune i mange Tilfælde ikke uden urimelige Bekostninger kan tilvejebringe Anstalter, der haade i deres første Indretning, og dernæst i det dermed førte Tilfyn, Opsyn og Politi, paa nogen Maade kunne være tilfredsstillende. — Det er den ene Side, jeg maa fremhæve. Den anden Side er Kontrollen. Her fremtræder den Betragtning, at der er temmelig vidtgaaende Forestillinger om den kommunale Selvstændighed. Naar man følger Udvalget, vil der for samtlige Landdistrikters Bedkommende aldeles intet andet Tilfyn være med, om Fattigforsørgelsen der gjør sin Pligt, end et kommunalt Tilfyn, nemlig Amtsrådets, og det kan jeg med al mulig Agtelse for Amtsrådene ikke erkjende for tilstrækkeligt. Jeg tror, at der i enkelte Amtsråd kan savnes Indsigt hos de Personer, som ellers have Sind, Lid og Lust til at opoffre sig for dette Hverv, og dernæst kan jeg ikke negte, at det efter Amtsrådernes Sammenkomst er muligt og tænkeligt, at der for enkelte af dem ikke vil findes det rette Sindelag for denne